

Càritas Diocesana de Barcelona

Mai no saps quan la vida et deixarà de somriure

Salvador Busquets

Director de Càritas Diocesana de Barcelona

Arribem a les festes de Nadal joiosos per la vinguda del fill de Déu, però un any més també ens sentim moltes vegades com l'infant Jesús: petits i vulnerables. Aquesta crisi ha tocat una part molt important de la nostra societat, que està patint, i molt, les conseqüències d'unes polítiques econòmiques i fiscals injustes. **Cada vegada atenem més famílies amb infants, que s'han quedat sense feina, que han esgotat la prestació, i que viuen amb molta angoixa el present i el futur.**

En aquest context, tots hem percebut —a prop o lluny— la inestabilitat, la por, la inseguretat de caure o que les coses no sortissin bé, la por a perdre la feina amb el que això comporta. Amb el lema de la campanya que tanca els 70 anys de Càritas Diocesana de Barcelona, **vol connectar amb el patiment de moltes persones que mai no s'haurien imaginat que la vida els pugués deixar de somriure.**

Aquesta campanya compta amb el suport i la imatge del presentador Andreu Buenafuente. Estem acostumats a veure el seu costat còmic, agradable, amable...; però en aquesta campanya ens interpel·la a pararnos a pensar, a ser conscients de la nostra pròpia vida i de la de l'altre. Amb la seva col·laboració desinteressada ens fa obrir-nos encara més a la societat: **volem que moltes persones coneguin la tasca que desenvolupen voluntaris, mossens i treballadors.** Li volem agrair, a ell i també al fotògraf Jaime de la Iguana i a l'agència Ogilvy & Mather, la seva col·laboració gratuïta.

Aquest és el potencial de Càritas: **persones de diferents procedències, amb talents diversos units per una única missió:** acollir i acompanyar les persones que més ho necessiten. Tot sovint, a Càritas veiem com aquesta missió és compartida per moltes altres persones, properes o llunyanes, conegudes o anònimes. Aquesta realitat es pot ajudar per viure el Nadal com una afirmació de ser Església i que Jesús va néixer vulnerable, petit i fràgil per a tots nosaltres. **Us desitjo a tots un venturós Nadal!**

Mai no saps quan la vida et deixarà de somriure.
**AQUEST NADAL,
AJUDA'NS.**

933 013 550 - www.caritasbcn.org /caritasbarcelona /caritasbcn

Càritas
Diocesana de Barcelona

70 anys

Càritas Diocesana de Barcelona

Programa Famílies i infància

Setanta anys d'intervenció amb mires de futur

Text: Àrea de Programes i Serveis de Càritas Diocesana de Barcelona / Fotografies: Sergi Cámara

Des dels inicis de Càritas Diocesana de Barcelona (CDB) es va prestar una especial atenció a les famílies amb infants. Així se sintetitzava en un full parroquial de 1975: «CDB és conscient que tot allò que es faci per evitar la marginació infantil implicarà una disminució notabilíssima del patiment la resta de la seva vida.»

Al llarg dels anys seixanta i setanta el suport que es feia a les famílies i als infants es concretava en: orientació, ajudes econòmiques per a necessitats bàsiques, promoció d'escoles bressol, revisions mèdiques a les escoles, beques per a menjadors escolars, una residència per a infants «Siracusa», que no podien ser atesos pels seus pares i suport a una altra residència del Bisbat «La Immaculada», colònies i esplais (origen del moviment d'esplais de la Fundació Pere Tarrés).

A més disposava de famílies d'acollida, per «buscar i trobar famílies substituïdes temporals per als nens i les nenes que no poden ésser atesos pels seus pares».

A la dècada dels vuitanta es va ampliar l'acció amb serveis com treballadores familiars a domicili que donaven suport en l'organització de la llar. En aquell moment ja es va veure que la millor manera d'ajudar els infants era tenint cura de tota la família per evitar els internaments. Així es van crear les primeres cases d'acollida on vivien temporalment mares i fills i el primer centre diari de suport a mares amb nadons, tots ells a Barcelona. També es va obrir «la Llar», una residència per a infants d'entre quatre i catorze anys i es va assumir la residència «Fatima», per a infants de zero a quatre anys.

El 1986 es va publicar el primer informe de CDB sobre la infància en risc *Oblidats avui, marginats demà?* fet a partir de l'anàlisi de la realitat, on es veia el risc de perpetuació de la pobresa de pares a fills.

Als noranta es van començar nous projectes, dos centres oberts que donaven atenció totes les tardes als infants dels barris de Torre Baró i Barceloneta, prevenint l'internament, i posteriorment pisos compartits per a mares amb fills o reforços escolars. També es va veure la importància d'emmarcar totes les accions en un programa de tal manera que els donés coherència i sentit.

Actualment, en un context de revisió de l'Estat del benestar i de consolidació dels mecanismes estructurals de desigualtat social, el Programa segueix prioritant els sectors més

desfavorits, amb pocs recursos personals i un entorn sociofamiliar vulnerable, en barris on les xarxes comunitàries són insuficients per donar respostes efectives a les seves dificultats.

Atenem famílies que a més pateixen la manca de feina, d'ingressos i l'habitatge precari, a les quals se sumen dificultats emocionals, escassa qualificació formativa i laboral, etc.

Amb tot, des dels nostres projectes sempre hem mantingut una mirada atenta a les potencialitats, els recursos personals, les habilitats i els interessos dels infants, adolescents i les famílies. Des d'aquesta òptica de globalitat neixen els centres Paidós, l'últim projecte creat, en els quals s'acompanya de forma integral la família: criança, suport escolar, recerca d'habitatge i de feina, salut...

Programa Famílies i infància

Càritas Diocesana de Barcelona

El programa Famílies i infància avui

Els infants, els adolescents i les famílies que acompanyem

Les famílies reben amb especial magnitud l'efecte de la crisi. Tenen força llaços solidaris entre els seus membres, capacitats i destreses per desenvolupar-se i créixer però, en l'actual context social, es troben en una situació d'extrema vulnerabilitat. D'altres ja es troben en una situació de risc o d'exclusió social i per això presenten dificultats per relacionar-se de manera saludable i ajudar els seus fills/es a créixer i desenvolupar-se.

Per què un programa d'infància i famílies?

CDB volia assegurar el coneixement de la realitat interna i externa sobre la Infància. Volem actuar, però també sensibilitzar, elaborant anàlisis, elevat propostes, comunicant a nivell públic les necessitats socials encara no cobertes. El gran repte és donar a conèixer la vulneració de drets que afecta totes les persones, i especialment les més febles i acompanyar-ho de fets, d'accions que ajudin les persones a reconquerir la seva dignitat.

L'acció de CDB per a la Infància promou les capacitats de les famílies per tal que puguin atendre les seves necessitats i les dels seus fills amb

una dimensió comunitària. Donem suport a la cobertura de les neces-

sitats bàsiques, a la formació i inserció laboral, habitatge, salut. I a

més, despleguem específicament els següents projectes:

Projectes

Serveis d'ajuda a la llar

S'hi ofereix servei assistencial i educatiu a domicili, per donar suport a les necessitats bàsiques i socials (higiene, alimentació, cura dels fills, organització de la llar...).

Cases d'acollida

Per a dones soles i per a dones amb fills/es en situacions d'urgència o temporals. Oferim un espai de contenció i seguretat i acompanyem en el seu procés de recuperació de les situacions de violència i/o vulnerabilitat que han viscut.

Pisos compartits per a dones amb fills

En els pisos hi viuen dues o tres famílies. Pretenen millorar la situació personal de les dones i els seus fills

a través de l'acompanyament educatiu dins de l'habitatge.

Pisos compartits per a joves

Són pisos d'estada temporal per a joves en situació de vulnerabilitat social, amb suport educatiu.

Centres Oberts per a infants i adolescents

Estan situats als barris amb més dificultats de Barcelona per a infants i adolescents entre 6 i 16 anys i les seves famílies. Obren diàriament i en horari extraescolar i s'hi duen a terme diferents programes d'habilitats i de creixement emocional, activitats com el reforç escolar, esports, cura personal... Garanteix el berenar i alguns dies el sopar.

Casals de Joves

En aquests centres acompanyem joves entre 16 i 21 anys. Els ajudem en els seus estudis, a organitzar

un lleure que els faciliti el creixement personal, en la salut o fent esport.

Centres de lleure

Amb el suport d'un equip de monitors es fan activitats de lleure, esportives i tallers, així com colònies i casals d'estiu.

Centres de Suport Matern Infantil i espais familiars d'acompanyament en la criança

Són espais de suport diari per a dones en estat de gestació o amb fills/es entre 0 i 3 anys. La finalitat és acompanyar les dones en la criança dels seus fills/es i ajudar a consolidar uns llaços afectius protectors i generadors d'amor. També oferim a les tardes espais grupals per a famílies amb infants petits.

Centres Paidós

Són projectes nous en els quals s'a-

companya diàriament famílies amb fills menors de 6 anys, de forma integrada i integral en els diferents aspectes de la vida familiar (criança dels petits i els seus germans, temes escolars, formació, recerca d'habitatge, salut).

Reforços educatius

Compten amb professionals contractats i voluntariat que ajuden dues tardes per setmana infants i adolescents en etapa d'escolarització obligatòria a fer les tasques escolars i millorar els hàbits d'estudi i treball.

Espais de guarda d'infants

Són espais on els infants estan atesos mentre els pares realitzen cursos de formació d'oficis o de llengua. Amb el suport de treballadores familiars, voluntariat i els mateixos pares, els infants poden jugar i fer activitats.

Càritas Diocesana de Barcelona

«El que no es mira no creix»

Text i fotografia: **Cristina Aluja Solsona**

«El que no es mira no creix». Amb aquesta frase, Sònia López, directora del centre Paidós de l'Hospitalet de Llobregat, defineix molt bé l'essència del projecte: que les mares i els pares aprenguin a identificar i comprendre les emocions i necessitats dels seus fills i filles per així poder-los acompanyar millor en la criança i en el seu procés de creixement. Perquè, com explica López, «moltes famílies que vénen, immerses en situacions socials i econòmiques complexes, sí que estan pels seus fills, però una cosa és procurar que tinguin cobertes les necessitats bàsiques, i una altra acompanyar-los des de l'emoció, estant-hi present». I és precisament aquest salt el que Càritas les ajuda a fer. Vénen al Paidós cada dia i, amb l'ajuda de l'equip de professionals que hi treballa, de mica en mica comencen a cuidar-se primer com a persones per després poder gaudir de fer de mares i pares. També es facilita que empatitzin amb els infants, que els expres-

sin el seu afecte, que acompanyin els més petits en la gestió de les emocions, etc. Actualment, la majoria de famílies són d'altres països i aquí tenen poca xarxa; Paidós es converteix en un espai de suport on els profes-

sionals vetllen pel seu benestar i les sostenen perquè puguin donar-se als seus fills i filles.

Paidós també és l'espai des del qual poden accedir als recursos de Càritas que els permetran cobrir necessitats bàsiques de les quals potser han hagut de renunciar. En aquest sentit, Paidós els obre les portes al Servei de Mediació en Habitatge o a altres serveis que Càritas té al territori, com els pisos compartits o els d'orientació laboral, per ajudar-les a cercar feina o per garantir-los una llar en el procés de transició cap a la seva autonomia.

Paidós, nom grec que significa *infant*, és l'espai segur on aquestes mares i pares poden deixar de banda les pors i inseguretats per endinsar-se en el caliu dels somriures dels educadors, de les rialles dels més petits, de les olors de la cuina, dels colors de les joguines escampades per terra... «No se senten jutjades, només les acompanyem, caminant amb

elles de la mà», explica Sònia López. El centre vol recrear el caliu d'una llar i, de fet, té les mateixes estances que podem trobar en un espai familiar: un menjador, serveis, cuina, el racó dels bressols. D'aquesta manera volem expressar l'acollida i l'acompanyament, que són els pilars de Càritas. Perquè per a nosaltres, tot comença a casa, primer la d'un mateix, amb la seguretat i l'autoconfiança que permet a les persones projectar-se a la vida i dur a terme projectes que els permetin prosperar. Així ho constata la història d'una de les mares, sahrauí: «No tinc ningú aquí. Des del Paidós em donen la fortalesa per tenir cura dels meus dos fills. No sé què hauria fet sense ells...»

En aquest any i mig que fa que funciona, ja han passat 19 famílies per aquest Paidós de l'Hospitalet. Hi ha tres Paidós més: a Barcelona, als barris de la Barceloneta i Roquetes, i a Sant Adrià. I se n'està obrint un cinquè.

Com a casa

Text i fotografia: **Montse Sintas**

La Maria fa gairebé un any que viu a la Casa d'acollida de Càritas. Va entrar d'urgència fugint d'una greu situació de maltractament del seu marit. Encara ara té dificultats per expressar-se. Els seus dos fills anaven amb ella. «Quan vaig entrar, jo no menjava ni parlava; només estava trista i plorava. No tenia parents aquí que em poguessin ajudar.» Ella i els nens han necessitat teràpia psicològica i molt d'afecte. A la casa han trobat un entorn que els dona seguretat i calidesa i que atén les seves necessitats bàsiques. Els infants tenen ara un bon rendiment escolar i se senten molt a gust a la casa d'acollida, on conviuen amb d'altres nens i nenes i les seves mares. «Vull parlar perquè se sàpiga tot el que m'han ajudat les persones que són aquí en aquesta casa de Càritas —diu la Maria referint-se a les educadores i educadors. Ens fan sentir com si fos casa nostra. A mi m'han ajudat a aixecar el cap, m'han ensenyat a saber lluitar. Quan vaig entrar jo no reia mai. Ara sí.»

En parla davant la Lena, una altra dona jove, d'aparença fràgil però molt resolta. Només fa quinze dies que ha arribat amb els seus infants «Em passava els dies de festa al carrer amb els nens per por d'estar a casa. La vida era insuportable, per això vaig fugir. Ara estic tranquil·la aquí. Fa quatre anys ja volia trencar amb el meu marit però vaig aguantar. Ja no puc més.»

En les unitats de convivència que hi ha a la casa de Càritas, les dones de cultures diferents aporten la riquesa de la diversitat.

S'estableixen entre elles vincles que les ajuden a refer-se. I sovint recorreran a aquests lligams quan ja estiguin fora.

Ho constaten diàriament la Patricia Cinza, directora de la casa d'acollida de Càritas, la Maria Moreu, treballadora social de Càritas, i l'equip d'educadores i educadors que per torns hi conviuen les 24 hores tota la setmana. Elles refermen que aquest recurs de Càritas és del tot ne-

cessari: «A la casa hem tingut situacions en què el problema dels maltractaments ha aflorat després d'un temps d'estar aquí. Per vergonya o per por no ho deien. Això ens diferència d'altres cases d'acollida on els maltractaments han hagut d'estar constatats prèviament. Tampoc no tenim un temps màxim d'estada. Hi ha processos que volen més temps que els sis mesos establerts en d'altres recursos públics».

Les dones arriben amb ferides emocionals importants. Però no només elles. «Hi ha nens que vénen molt inquiets, amb trastorns del son, amb enuresi. Alguns es relacionen a cops amb els altres nens o amb els adults. Per això és important la figura d'un adult-home (l'educador). Una relació normalitzada té efectes reparadors», comenta la Ma-

ria Moreu. Les educadores veuen a diari que la seva evolució és ràpida i sovint espectacular: els infants es recuperen més aviat que les seves mares.

L'any 2013, les dones ateses eren de catorze nacionalitats diferents, però més del 50% d'aquí. La capacitat màxima de la casa és de cinquanta-quatre places entre mares i fills. «Estan canviant els models de família, fa anys arribaven dones estrangeres, amb nadons, que malvivien en habitacions rellogades. Anys més tard, mares amb fills ja nascuts aquí que volien retornar al seu país perquè no disposaven de cap recurs per viure. Ara acollim dones d'aquí i de fora amb fills que ja són preadolescents», afirma la Patricia Cinza.

Una altra constatació: la crisi, la manca d'habitatge i de feina estan agreujant situacions ja fràgils de convivència familiar.

Quan surtin de la casa d'acollida, la seva vida no serà gens fàcil amb el panorama actual. Els caldrà un habitatge. Primer, compartit amb d'altres famílies com elles. Tindran el suport d'una educadora en aquest procés. Però que tinguin una feina mínimament estable serà quelcom decisiu. En aquest procés, Càritas també els farà costat.